

Duidelijke richtlijnen ontbreken

School in tijden van echtscheiding

Angelique van der Pluijm:
"Als school kun je hulp eenvoudig op gang brengen."

Tegenwoordig strandt één op de drie huwelijken. Grote kans dus dat iedere klas meerdere leerlingen van gescheiden ouders telt. Voor echtscheiding is er echter, in tegenstelling tot bijvoorbeeld voor pesten, geen verplicht schoolprotocol. Terwijl juist de school, en specifiek de leerkracht, in turbulente tijden een stabiele rol kan vervullen. Angelique van der Pluijm, medeauteur van het boek *School en echtscheiding, alledaagse begeleiding binnen een schoolbreed beleid*, geeft tips.

Een echtscheiding gaat een gezin meestal niet in de koude kleren zitten. Logisch dus dat de gevolgen van een scheiding ook z'n weerslag hebben op het functioneren in de klas. Hoe je daar als leerkracht het beste op in kunt spelen, komt nu regelmatig neer op een onderbuikgevoel. Duidelijke richtlijnen ontbreken. "Vreemd", zegt auteur Angelique van der Pluijm, "want voor diverse thema's – van pesten tot dyslexie of rouw – bestaan protocollen op school. Een echtscheiding is een ingrijpende gebeurtenis. Een periode waarin allerlei veranderingen elkaar in rap tempo opvolgen en waarin het kind bijvoorbeeld anders gaat presteren of zich op sociaal vlak anders gedraagt. Hoewel er veel onderzoek bestaat over de gevolgen van een echtscheiding voor kinderen, was er nog geen praktisch boek voor de leerkracht. Dat concludeerde ik toen ik met coauteur Margit Grevelt – die een praktijk voor mediation runt – het thema 'school en echtscheiding' besprak. Zo ontstond het idee om samen dit boek te schrijven. Zeker gezien de ontwikkelingen op het vlak van passend onderwijs, het werken volgens een zorgroute en de transitie jeugdzorg, is een structureel beleid voor omgaan met echtscheiding op school actueler dan ooit."

Praktische handvatten

Pedagoog Van der Pluijm is thuis in de onderwijswereld; psycholoog Grevelt kent de ins en outs van het juridische aspect van een scheiding. Die combinatie zorgt voor een boek dat zowel praktische handvatten geeft aan leerkrachten, maar ook – in een notendop – uitlegt hoe een echtscheidingsprocedure verloopt. "Natuurlijk komen ook de gevolgen van echtscheiding aan bod. Denk bijvoorbeeld aan kinderen die loyaliteits- of concentratieproblemen hebben, onzeker zijn of vaak te laten komen. Er zijn echter ook kinderen die de schuld van een scheiding bij zichzelf leggen. Ze gaan bijvoorbeeld overpresteren met als doel dat alles weer goed komt als ze maar heel hard hun best doen. Allemaal zaken om alert op te zijn. Natuurlijk: je bent leerkracht, geen hulpverlener. Maar hoe kun je problemen die voortkomen uit een echtscheiding toch in goede banen leiden? Dat lukt het best als er op school een beleid is waardoor iedereen op dezelfde, gestructureerde manier handelt."

'Een protocol bij echtscheiding geeft iedereen houvast.'

Observeren, signaleren, handelen

Als research voor het boek spraken de auteurs met diverse schoolteams, directies en schoolmaatschappelijk werk. Uit de interviews bleek dat in teams veel verschil in aanpak bestaat. "Vaak gaat het om een gevoel hoe je als leerkracht reageert op kinderen die gebukt gaan onder scheidingsperikelen. Het heeft ook te maken met hoe je zelf naar de wereld kijkt, wat jouw ervaringen zijn en of je bijvoorbeeld zelf bent gescheiden. Een protocol oftewel stappenplan bij echtscheiding geeft iedereen houvast, een leidraad."

Het boek gaat in op hoe je zo'n protocol opstelt en vertaalt naar de praktijk van alle-

dag in de klas. Want, stelt Van der Pluijm, vaak kun je met kleine aandachtspunten al een aardig effect bereiken. "Van belang hierbij is dat je als leerkracht een antenne ontwikkelt voor dit soort zaken en vervolgens handelt op de werkvloer. Observeren, signaleren, begrijpen en handelen zijn ook hier belangrijke begrippen. Geef een kind als je merkt dat het minder goed gaat, meer oprechte aandacht. Luister naar het kind, toon begrip, laat het onderwerp niet onbesproken. Geef oplossingsgerichte ondersteuning en laat daarnaast zien dat je beide ouders waardeert als je met het kind praat."

Inzicht op papier

Een stappenplan op weg naar een echtscheidingsprotocol opstellen, is niet ingewikkeld. Het boek geeft voorbeeldteksten voor een dergelijk protocol. "Het plan dient vooral hanteerbaar te zijn, kort en bondig. Start bijvoorbeeld eerst met een inventarisatie in de groepen: hoeveel kinderen van gescheiden ouders zitten er eigenlijk in de klas? Gaat het om een 'vechtscheiding' en hoe verloopt het contact tussen de ouders? Inventariseer ook de relatie tussen ouders en school. Als je dit in kaart brengt, heel simpel op een A4'tje, zie je vanzelf 'hoe de kaarten liggen' en waar mogelijke knelpunten zitten. Een helder stappenplan bij echtscheiding begint bij inzicht." Gelukkig is lang niet iedere echtscheiding een vechtscheiding. Doen zich echter toch complexe situaties voor, dan kunnen leerkrachten opschakelen naar een zorgteam binnen de school. "Als school zit je dicht bij de hulpverlening en kun je hulp eenvoudig op gang brengen."

'Handen ineenslaan'

De essentie van het boek is het kind in de klas. Maar de ouders zijn onlosmakelijk verbonden met school en kind. Daarom geven de auteurs tips hoe je als school ouders betrokken houdt, ook in tijden van echtscheiding. "Je moet de handen ineenslaan. Als je zorgt voor een goede relatie met de ouders, kun je op het moment dat er een echtscheiding aan de orde is, terugvallen op die solide relatie." Een goed voorbeeld vonden de auteurs tijdens hun research in de literatuur: een school hield aan het begin van het schooljaar een 10-minutengesprek, naast de reguliere rapportgesprekken gedurende het jaar. Ouders krijgen zo de mogelijkheid om te vertellen hoe het met het kind gaat. "Waardevolle informatie. Als je weet hoe de situatie thuis in elkaar zit, kun je daar in de klas rekening mee houden en erop inspelen. Want uiteindelijk draait het er toch om dat het kind lekker in z'n vel zit: dat is een voorwaarde voor goed en plezierig leren."

Training op maat

Auteur en pedagoog Angelique van der Pluijm geeft ook trainingen op maat: ze helpt uw school bij het opstellen en implementeren van een beleid rondom echtscheiding en bij het trainen van de leerkrachten. Meer weten? Kijk op www.angeliquevanderpluijm.nl.

Tip: ook lezen!

Het boek *Uit elkaar* van Cornald Maas beschrijft de verhalen van zeventig kinderen van gescheiden ouders. De geïnterviewden variëren in leeftijd van jong tot oud. Angelique van der Pluijm: "Het boek beschrijft treffend de sporen die een echtscheiding onvermijdelijk nalaat. Het boek raakte me en geeft het inzicht dat een echtscheiding een rouwproces met zich meebrengt. In ons boek hebben we passages uit het boek van Cornald Maas opgenomen, om dat inzicht aan de leerkracht mee te geven."

School en echtscheiding

Alledaagse begeleiding binnen een schoolbreed beleid

Angelique van der Pluijm & Margit Grevelt

ISBN: 978-90-88503-26-9
176 pagina's
1ste druk, 2013
Uitgeverij SWP
Prijs: € 24,90

Voorproefje?
Download de inleiding via:
www.schoolenechtscheiding.swpbook.com
Bestellen: www.swpbook.com/1565